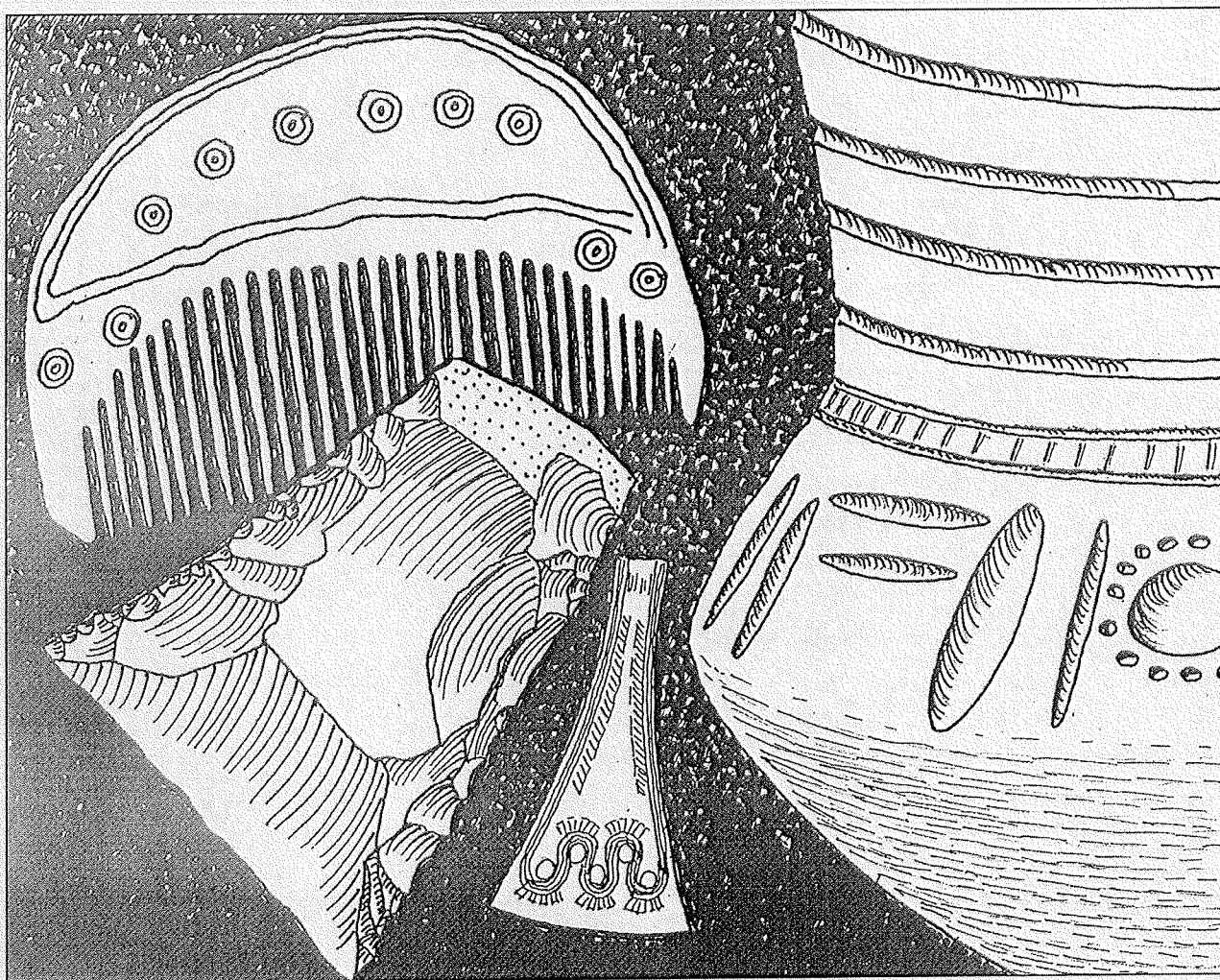

Stenåldersboplats i Torslanda

Torslanda 149 | Boplats
Förundersökningar | Göteborgs kommun

Mats Johansson och Ulf Ragnesten

FORNLÄMNING TORSLANDA 149

Arkeologiska förundersökningar, boplat

Denna rapport är utförd i ett äldre format och med ett kartmaterial som användes av Göteborgs Arkeologiska Museum fram till år 1993.

Med anledning av ledningsdragning samt byggnation av mindre villa utförde Göteborgs Arkeologiska Museum (sedermera Göteborgs Stadsmuseum) två förundersökningar på stenåldersboplaten To 149. Den första skedde 1992 och den andra 1998. Fyra respektive fem provgropar grävdes. I en av groparna vid 1992 års undersökning påträffades rikligt med slagen flinta av god kvalitet. Vid 1998 års undersökning påträffades flintredskap. Vid tidigare tillfällen har ett stort antal flintredskap ytplockats på boplaten. De sistnämnda fynden ligger till grund för en datering av boplaten till mesolitikum och neolitikum.

På områdena för aktuell exploatering behöver inga ytterligare arkeologiska undersökningar utföras.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens beslut nr:	220-17157-92 och 220-33692-98
Uppdragsgivare:	Göteborgs VA-verk resp. D.Bengtson
Läge:	Hästevik 1:70 och 1:72, Torslanda sn, Göteborgs kommun
Ekonomisk karta:	7B 1b = 7111
Koordinater i rikets nät:	X 6406,7 Y 1257,1
Grävningsorsak:	Ledningsdragning resp. husbyggnation
Grävningsinstitution:	Göteborgs Arkeologiska Museum resp. Göteborgs Stadsmuseum
Grävningstid:	1992-10-30 resp. 1998-06-10
Undersökt yta:	Sammanlagt 2 kvm av 120 kvm
Antal arkeologtimmar i fält:	6 resp. 14 timmar
Platsledare:	Johan Wigforss
Övriga deltagare i fält:	Ulf Ragnesten
Inventarienummer:	GAM 49723 resp. GSMA 980012

UTSEENDE FÖRE UNDERSÖKNING

Boplaten är till sin utsträckning lång och smal. I N-S riktning är den nästan 600 m lång och i V-Ö riktning cirka 50-200 m bred. På flera ställen kan den fortsätta utanför markerat område. Den ligger i terräng som består av ljungr-, gräs- och

sopor. 21 avslag av flinta av mycket god kvalitet påträffades. Något enstaka avslag var vitpatinerat. Dessutom fanns 1 st spån och 1 st mikrospån i provgropen.

Inga anläggningar eller kulturlager påträffades i provgroparna. Fyndtabell se bilaga 1.

Förundersökningen 1998

Provgrop 1

I denna provgrop påträffades en dränering och fyllnadsmassor. Fynd av 1 stycke med tillhuggning, 1 avslag och 2 övrig flinta. Flintan var svallad och patinerad.

Provgrop 2

Lagerföljden var överst ett 0,1 m tjockt matjordslager, därefter följde ett humöst lager ner till 0,2 m djup, följt av ett svallsandlager ner till 0,2-0,85 m djup. Fynd av svallad och vitpatinerad flinta gjordes i det sistnämnda lagret. Flintan bestod av 1 borr, 1 spån, 7 stycken med tillhuggning, 1 avslag med retusch, 5 avslag och 7 övrig flinta.

Provgrop 3

I provgropen fanns en elkabel. 3 bitar övrig svallad och patinerad flinta påträffades.

Provgrop 4

Lagerföljden var matjord ner till 0,4 m djup. Därefter följde ett svallsandlager ner på 0,4-0,55 m djup. Här påträffades 2 st med tillhuggning, 1 avslag, 1 bränd flinta och 6 bitar övrig flinta. Flintan var svallad.

Provgrop 5

Lagerföljden var som i pg 4 ner till 0-0,55 m djup. I sandlagret påträffades 2 stycken med tillhuggning, 8 avslag, 1 bränd flinta och 7 övrig flinta. Flintan var svallad.

Inga anläggningar eller kulturlager påträffades i provgroparna. Fyndtabell se bilaga 2.

TOLKNING OCH DATERING

Fynden som gjordes vid förundersökningarna är alltför ringa för att ligga till grund för en datering av boplatsen. Däremot har en stor mängd fynd tagits tillvara tidigare under 1900-talet, som nämndes ovan. Dessa fynd visar att boplatsen tillhör såväl mesolitikum som neolitikum. Fynd typiska för mesolitikum är kärnxan och skivyxorna. Flintorna med vitpatinering som påträffades vid förunder-

sökningarna, talar för att boplatsen åtminstone till viss del utnyttjats under äldre mesolitikum. Då kom dessa flintor sannolikt att bli vitpatinerade av havsvattnet från den postglaciala transgressionen. Havsvattnet kom att nå 20 m-nivån omkr. 7500 BP (Andersson m fl 1988, s: 53), varför boplatsen vid området för förundersökningen bör vara minst så gammal. De typiska fynden för neolitikum är pilspetsarna med trekantigt tvärsnitt samt skärvan av en slipad flinttyxa.

Boplatsen är mycket omfattande i sin nuvarande utsträckning. Dess höjd över havet varierar också mycket. Tidigare tolkade man boplatsen såsom utgörande fyra olika boplatser. Det är m.a.o. mycket vanskligt att uttala sig om dess utsträckning i tid och rum som om det vore en enda boplat. Det är kanske riktigare att tala om ett boplatsområde med lång användningstid.

ANTIKVARISK BEDÖMNING

Trots att inga anläggningar eller kulturlager påträffades på någon av de undersökta fastigheterna, hittades så mycket flintfynd att man kan säga att boplatsen utsträckt sig till båda fastigheterna. Trots fynden anses det inte nödvändigt att göra ytterligare undersökningar på de aktuella exploateringsområdena. Inget hinder föreligger därför ur antikvarisk synpunkt mot de avsedda exploateringarna.

LITTERATUR

Wigforss, J. 1969. *Göteborg. Torslanda (omr 11) Sondering 1968*. (Göteborgs Stadsmuseums arkiv).

Andersson, S. m fl. 1988. *Fångstfolk för 8000 år sedan – om en grupp stenåldersboplatser i Göteborg*. Arkeologi i Västsverige 3. Göteborgs arkeologiska museum.

1. Fornlämning To 149 markerad på topografiska kartan, skala 1: 50 000.

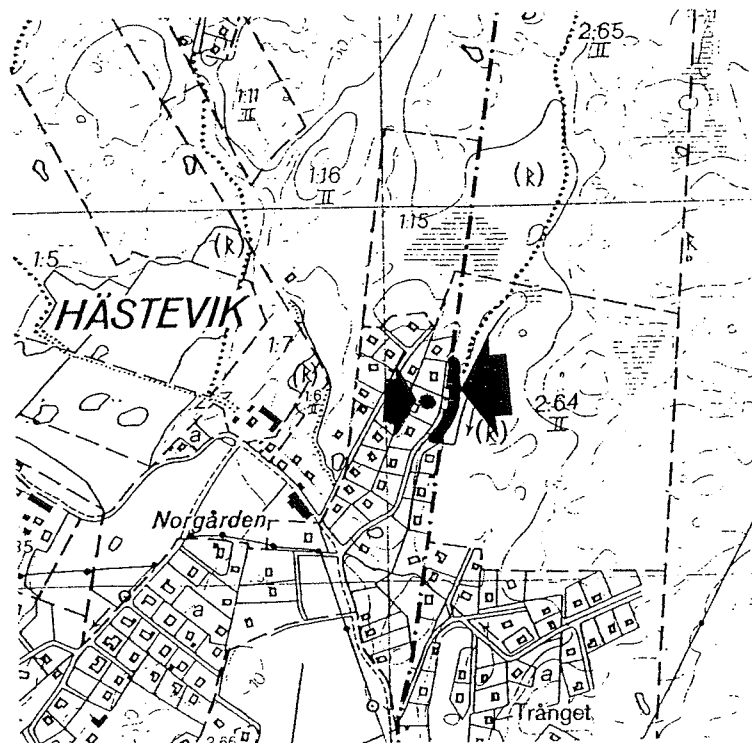
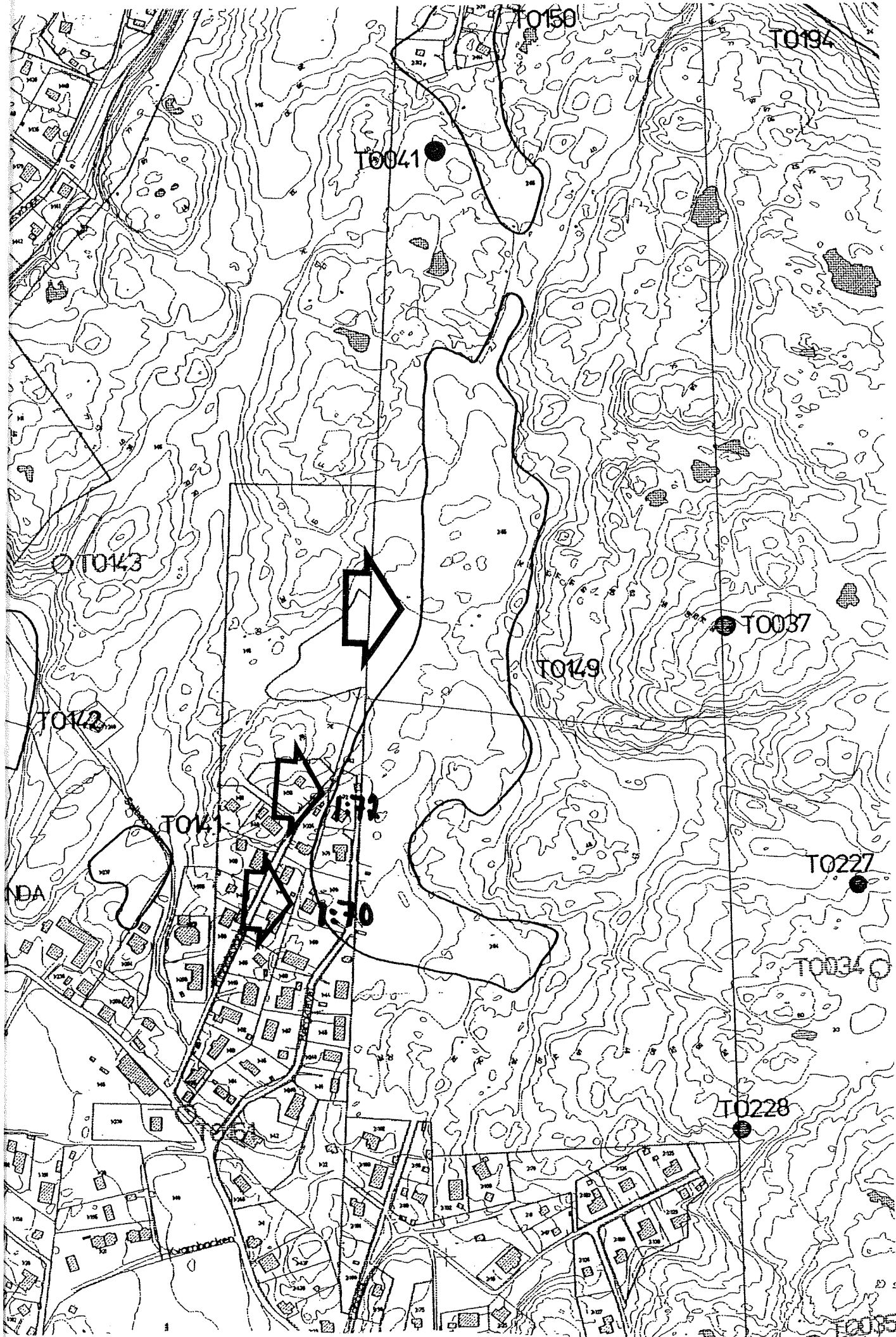

Fig.2. Undersökningarnas lägen markerade på ekonomiska kartan, skala 1: 10 000.

3. To 149 samt lägen för undersökningarna markerat, skala 1: 4000.

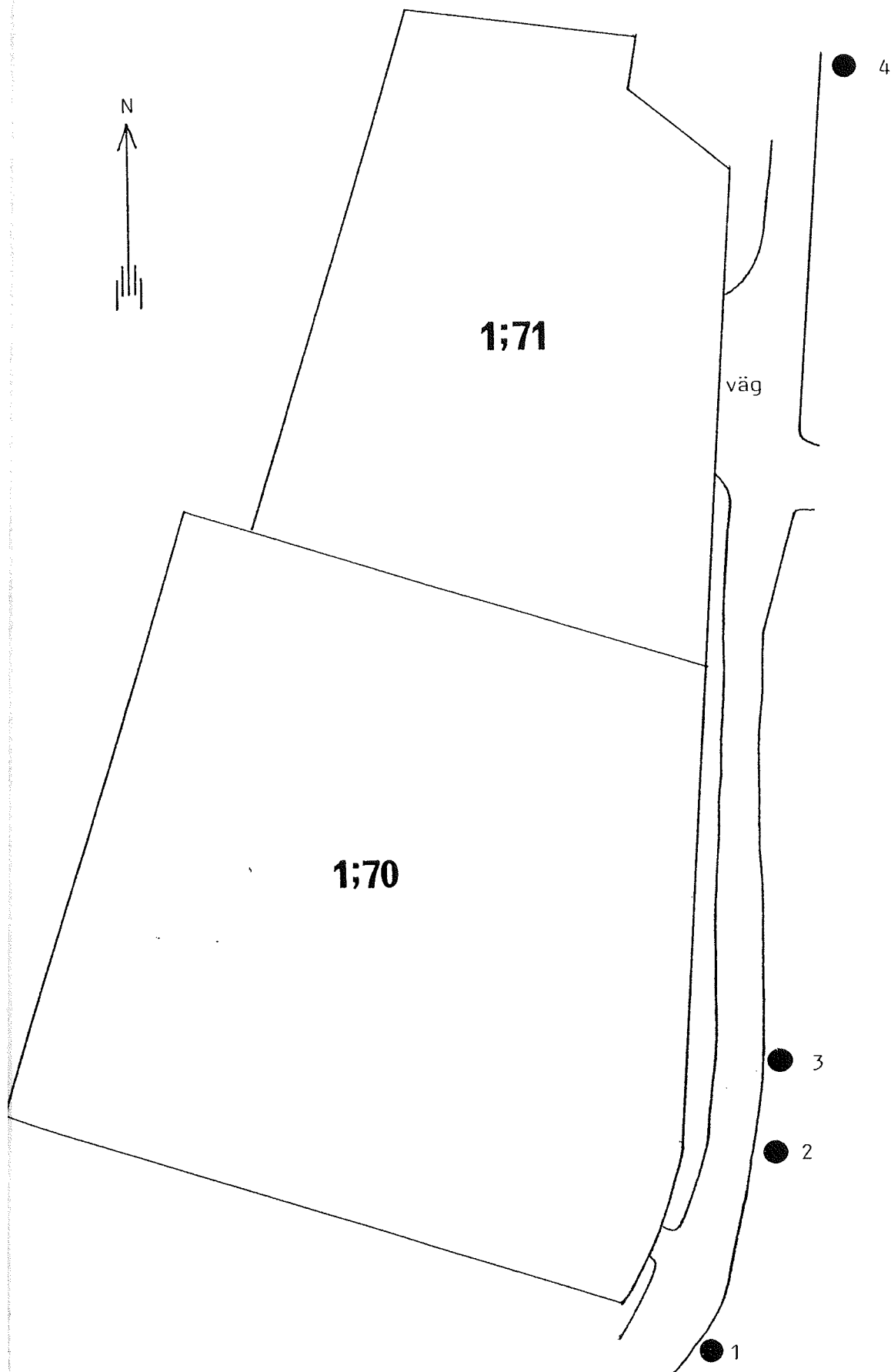

Fig. 4. Läge för grävda provgropar vid 1992 års undersökning.

Bilaga 1

Göteborgs Stadsmuseum

GAM 49723

GÖTEBORG

To 149

Boplats, stenålder

Undernr	Grävningsenhet	Fyndnr	Sakord	st	gr	Material
1	Pg3	1	Avslag	21	126	Flinta
2	Pg3	2	Spån	1	3	Flinta
3	Pg3	3	Mikrospån	1	1	Flinta

Bilaga 2

Göteborgs Stadsmuseum

GSMA 980012

GÖTEBORG

To 149

Boplats, stenålder

Undernr	Grävningsenhet	Fyndnr	Sakord	st	gr	Material
1	Pg1	1	Avslag	1	1	Flinta
2	Pg1	2	Stycke med tillhuggning	1	58	Flinta
3	Pg1	3	Övrig flinta	2	4	Flinta
4	Pg2	4	Borrspets	1	10	Flinta
5	Pg2	5	Spån	1	6	Flinta
6	Pg2	6	Avslag med retusch	1	4	Flinta
7	Pg2	7	Avslag	5	8	Flinta
8	Pg2	8	Stycke med tillhuggning	3	47	Flinta
9	Pg2	9	Övrig flinta	11	118	Flinta
10	Pg3	10	Övrig flinta	3	48	Flinta
11	Pg4	11	Avslag	1	9	Flinta
12	Pg4	12	Stycke med tillhuggning	2	20	Flinta
13	Pg4	13	Övrig flinta	1	2	Flinta
14	Pg4	14	Övrig flinta	6	12	Flinta
15	Pg5	15	Avslag	7	64	Flinta
16	Pg5	16	Stycke med tillhuggning	2	50	Flinta
17	Pg5	17	Övrig flinta	1	6	Flinta
18	Pg5	18	Övrig flinta	7	45	Flinta